

Sürdürülebilirlik Raporlamaları

DR EMRE EREN KORKMAZ OXFORD ÜNİVERSİTESİ

1. Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sürdürülebilirlik kavramı, küresel kaynakların korunması ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakma amacıyla ortaya çıkmıştır.

Sürdürülebilirlik, 2015'te Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG'ler) ile 17 temel hedefe odaklanmıştır.

SDG'ler, ülkeler ve şirketler için yol gösterici bir çerçeve sunarak çevresel, ekonomik ve sosyal hedeflerin dengelenmesini hedeflemektedir.

2. ESG Kavramının Gelişimi

ESG, yani Çevresel, Sosyal ve Yönetim (Environmental, Social, Governance), yatırım kararlarında finansal performansın ötesine geçerek şirketlerin topluma ve çevreye katkısını değerlendirme amacıyla gelişmiştir.

2000'lerin başında yükselen bir trend olarak ESG, yatırımcılar ve düzenleyici kuruluşlar tarafından güçlü bir araç olarak benimsenmiştir.

ESG, çevresel etkilerden toplumsal sorumluluklara ve yönetim uygulamalarına kadar şirketlerin geniş bir yelpazede sürdürülebilirlik performansını ölçmeyi amaçlar.

Bugün birçok ülkede ESG, hem finansal hem de sosyal sorumluluk kriterleri bakımından zorunlu hale getirilmektedir.

AB'deki Son Geliřmeler ve Uluslararası Finans Kuruluşlarının ESG Raporlamayı Zorunlu Kılması

Avrupa Birliği ESG raporlamasını zorunlu hale getiren bir dizi yasal düzenleme getirmiştir. AB Taksonomisi ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), şirketlerin sürdürülebilirlik kriterlerine uygun hareket etmesini zorunlu kılmaktadır.

Uluslararası finans kuruluşları da ESG uyumuna giderek daha fazla önem vermektedir; bu, sürdürülebilir yatırım trendini güçlendirirken finansal riskleri azaltmayı hedefler.

ESG, uluslararası sermaye akışlarını şekillendiren bir kriter haline gelmiştir ve Türkiye de bu gelişmelere uyum sağlama sürecindedir.

1. Finansal Riskleri Azaltma Amacı: ESG konuları, şirketlerin uzun vadeli finansal performansını doğrudan etkileyebilecek riskleri ortaya çıkarır. Örneğin, iklim değişikliği riskleri, çevresel politikalar veya toplumsal sorunlar, bir şirketin değer kaybına yol açabilir.

2. Yatırım Güvenilirliğini Artırma: Sürdürülebilirlik ve ESG kriterlerine uygun hareket eden şirketlerin, yatırımcılar için daha çekici ve güvenilir olduğu görülmektedir. Uluslararası finans kuruluşları, sürdürülebilirliği teşvik ederek daha güvenilir, uzun vadeli yatırımlar sağlamak ister. Bu nedenle kredi, finansman veya yatırım sağlarken ESG uyumuna bakarak karar verirler ve şirketlerin bu konularda rapor sunmasını şart koşarlar.

3. Küresel Sürdürülebilirlik Hedeflerine Uyum: Uluslararası finans kuruluşları, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG) ve Paris Anlaşması gibi küresel hedeflere ulaşılmasını desteklemektedir. ESG raporlaması, bu hedeflere ulaşmayı teşvik eden bir araç olarak kabul edilir.

4. Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Sağlama: ESG raporlaması, şirketlerin çevresel ve sosyal etkileri hakkında şeffaf bilgi vermesini sağlar. Böylece, finans kuruluşları hem kendi kararlarını destekleyecek verilere ulaşır hem de kamuoyuna hesap verebilirlik sağlar.

5. Regülasyonlara Uyum ve İtibar Yönetimi Dünyada ESG düzenlemeleri hızla artarken, uluslararası finans kuruluşları da bu düzenlemelere uyum sağlamak zorundadır.

ESG'ye Yönelik Eleştiriler ve Raporlamada Karşılaşılan Zorluklar

ESG'nin popüleritesine rağmen, standart eksiklikleri ve yeşil yıkama (greenwashing) riski gibi eleştirilerle karşılaşmaktadır. Birçok şirket, sürdürülebilirlik çabalarını abartarak yalnızca olumlu yönlerini ön plana çıkarma eğilimindedir.

ESG performansını nesnel ve etkin şekilde ölçmek zordur; veri toplama süreci, farklı ülkelerdeki düzenleyici eksiklikler nedeniyle sorunlu olabilmektedir. Risk analizi ve etki ölçümündeki belirsizlikler, ESG'nin gerçek etkisini ölçmeyi güçleştirirken, standartlaştırılmış veri toplama süreçlerinin yokluğu, raporlamada uyumsuzluklara yol açmaktadır.

Greenwashing

Bir şirketin çevre dostu veya sürdürülebilir olduğu izlenimini yaratmak için yanıltıcı bilgi vermesi anlamına gelir. İşte greenwashing'e örnek olabilecek bazı durumlar:

1. Petrol Şirketlerinin Çevreci Reklamları

2. Fast Fashion Markalarının "Sürdürülebilir Koleksiyonları

3. Su Tasarrufu İddiaları

4. Geri Dönüştürülmüş Ambalaj Kullanımı

5. Karbon Nötr İddiaları

Bu tür örnekler, greenwashing'in yalnızca çevreci bir imaj yaratmak amacıyla kullanılan yanıltıcı stratejiler olabileceğini gösterir ve tüketiciler, şirketlerin sürdürülebilirlik iddialarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelidir.

ESG Raporlama Teknikleri ve Dijital Platformların Rolü

ESG raporlamasında kullanılan standartlar, şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını daha şeffaf ve doğru bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır.

GRI, SASB ve TCFD gibi standartlar, şirketlere yol gösterici araçlar sunarak ESG performansını izlemelerine yardımcı olur.

Dijital platformlar ise bu süreci kolaylaştırarak veri otomasyonu ve doğrulaması sağlar; böylece raporlamanın güvenilirliği artar.

Türkiye için neden önemli?

Türkiye'nin imalatçı şirketler, ulusal ve uluslararası tedarik zincirlerinde giderek artan sürdürülebilirlik gereksinimleri ile karşı karşıya.

Çevre, Sosyal ve Yönetişim (ESG) konularında şeffaflık ve hesap verebilirlik, hem yurtiçindeki yasal düzenlemeler hem de uluslararası ticaret gereklilikleri açısından zorunluluk haline geliyor.

Burada hem raporu zorunlu hazırlaması gereken büyük şirketlerin tedarikçilerinden veri toplaması hem de KOBİlerin müşterilerinden gelen bilgi taleplerine verimli şekilde cevap verebilmesi için online platformlar öne çıkıyor.

Büyük Şirketlerin Zorunluluğu ve KOBİ'lerin Kapsam Dahiline Alınması:

2024 itibariyle Türkiye'de en büyük 500 şirket için sürdürülebilirlik raporlaması zorunlu hale geldi. Örneğin, Arçelik gibi büyük firmalar tedarik zincirlerinden sürdürülebilirlik verilerini talep etmeye başladı. Önümüzdeki yıllarda bu zorunluluğun KOBİ'leri de kapsamaması bekleniyor.

Uluslararası Ticaret ve Finansman Gereklilikleri:

Avrupa Birliği'nin yeni sürdürülebilirlik düzenlemeleri doğrultusunda ihracat yapan veya uluslararası finans kuruluşlarından kredi kullanan şirketler, ESG raporlarını hazırlamak veya tedarik zincirine veri sağlamak zorunda. Yabancı markaların tedarik zincirlerinde yer alan şirketlerin her müşteriden ayrı veri talebi aldıklarında bu süreci yönetmeleri oldukça zor.

Bakanlık Destekleri ve Teşvikler:

Ticaret Bakanlığı'nın "Responsible" gibi programları ve "KOSGEB Sürdürülebilirlik ve Yeşil Dönüşüm Destekleri", sürdürülebilirlik raporlaması alanında şirketlere %80'e kadar destek sunuyor. Türkiye'deki yeni düzenlemelerle birlikte gönüllü olarak sürdürülebilirlik raporlayan şirketler için teşvikler sağlanıyor.